

Dimecres 5 d'abril de 2017

IEHUDA AMIKHAI (1924-2000)

a càrrec de Josep Maria Ripoll.

Iehuda Amikhai va néixer a Alemanya amb el nom de Ludwig Pfeuffer i emigrà a Israel amb la seva família el 1925. A la Segona Guerra Mundial va lluitar amb l'exèrcit britànic entre el 1942 i el 1946, moment en què descobreix la poesia anglesa i nord-americana; i després, amb l'exèrcit israelià, en la Guerra d'Independència entre 1948 i 1949, la del Suez el 1956 i la dels Sis Dies el 1967. Va ser mestre d'escola, professor d'institut i després professor universitari de literatura hebrea i estudis bíblics. La seva obra, iniciada els anys cinquanta, suposa una ruptura amb la poesia israeliana anterior, centrada en temes heroics, per cenyir-se a una dimensió més humana i intimista. Considerat un dels millors poetes del segle XX per autors com Octavio Paz o Ted Hughes, es va definir com a "fanàtic de la pau" i va col·laborar eventualment amb escriptors i intel·lectuals palestins.

Bibliografia

En castellà:

- ***Poemas escogidos***. Selección, introducción, notas y traducción directa del hebreo: Claudia Kerik. México, Editorial Vuelta, 1990.
- ***Yehuda Amijai. Ahora y en otros días***. Edición de Manuela Mata Amaro. Universidad de Granada, España, 1994.
- ***Un idioma, un paisaje. Antología poética 1948-1989*** Selección, traducción y notas de Raquel García Lozano. Madrid, Editorial Hiperión, 1997.
- ***Detrás de todo esto se oculta una gran felicidad***. Selección, traducción y notas de Raquel García Lozano. Barcelona, Editorial La Poesía, señor hidalgo, 2004.
- ***Gran tranquilidad: preguntas y respuestas***. Selección, traducción y notas de Raquel García Lozano. Madrid, Editorial Cátedra, 2004.
- ***Los viajes del último Benjamín de Tudela***. Traducción y notas de Alberto Huberman. Introducción y versión de Angelina Muñoz-Huberman. México, Ediciones Sin Nombre, 2009.

En català:

- ***Clavats a la carn del món. Antologia poética***. Tria i traducció de Manuel Forcano. Pròleg de D. Sam Abrams. Barcelona, Proa, 2001.

Después de Auschwitz no hay teología:
de las chimeneas del Vaticano sube humo blanco
señal de que los cardenales eligieron un papa.
De los crematorios de Auschwitz sube humo negro
señal de que los dioses todavía no eligen
al pueblo elegido.
Después de Auschwitz no hay teología:
los números sobre los antebrazos de los prisioneros de exterminio
son los números de teléfono de los dioses
números de los que no hay respuesta
y ahora están desconectados, uno por uno.

Después de Auschwitz hay una nueva teología:
los judíos que murieron en el Holocausto
se volvieron semejantes a su dios
que no tiene la figura del cuerpo y que no tiene cuerpo.
Ellos tampoco tienen la figura del cuerpo ni tienen cuerpo.

Yo no fui uno de los seis millones
que murieron en el Holocausto y ni siquiera estuve entre los sobrevivientes
ni entre las sesenta miríadas que salieron de Egipto
pero llegué a la tierra prometida desde el mar,
yo no estuve entre todos ellos pero el fuego y el humo
en mí permanecieron, y las columnas de fuego y las columnas de humo me indican
el camino de noche y de día, y se quedó en mí la loca búsqueda
de salidas de emergencia y de lugares tiernos,
de zonas indefensas para fugarme en la flaqueza
y en la esperanza y se quedó en mí la avidez de buscar
el agua de la vida susurrando a la piedra y con golpes de locura.
Después silencio sin preguntas ni respuestas.
La historia judía y la historia mundial
me trituran entre sí, a veces hasta pulverizarme
como entre piedras de molienda, y el año solar y el año lunar
se anticipan uno a otro o se retrasan uno tras otro
y saltan dándole un movimiento constante a mi vida
y yo a veces caigo en el espacio que hay entre ellos
para esconderme en él o para hundirme.

UN PASTOR ÁRABE BUSCA A UNA CABRA EN EL MONTE SIÓN

Un pastor árabe busca a una cabra en el monte Sión,
y en la montaña de enfrente yo busco a mi hijo pequeño.
Pastor árabe y padre judío
con su fracaso temporal.

Nuestras voces se encuentran sobre
la Cisterna del Sultán en el valle de en medio.
Los dos queremos que ni el hijo ni la cabra
entren en el proceso
de la terrible máquina de Jad Gadya.
Después los encontramos entre los arbustos,
y nuestras voces volvieron a nosotros y lloraron y rieron por dentro.
La búsqueda de una cabra o de un hijo
fue siempre
el comienzo de una nueva religión en estas montañas.

(Traducció de Claudia Kerik)

ÉS TERRIBLE RECONÈIXER

És terrible reconèixer morts
després d'una allau o d'un combat.
Però encara és més terrible reconèixer-los
quan són vius i caminen
o a les set del vespre van carrer amunt.
Quan l'oblit deixa de ser
i el record no ve a substituir-lo.

Perquè l'eternitat s'engalana només d'eternitat,
aigua morta dins de l'aigua
i s'alça també des de l'aigua,
els núvols només van entre núvols.
No pas així els homes:
es veuen obligats a anar entre ferro
i entre pedra
i entre allò que no els estima.

Jo tenia un oncle amb ferro
de la primera guerra mundial
per tot el cos, i el va dur
fins després de la segona.
I en morir van tornar a separar-se:
del ferro van fer-ne noves bombes
i del meu oncle oncles nous,
un nou oblit.

JERUSALEM

En un terrat a la Ciutat Vella,
una bugada estesa a la darrera llum del dia:
el llençol blanc d'una dona que m'és enemiga,
la tovallola d'un home que m'és enemic
i que és per eixugar-li la suor del front.

I al cel de la Ciutat Antiga
voleia un estel.
I a l'origen del fil,
un nen
que no veig
a causa de la muralla.

Hem posat moltes banderes
han posat moltes banderes.
Per fer-nos creure que són feliços.
Per fer-los creure que som feliços.

ORDRES A UNA CAMBRERA

No treguis els gots ni els plats
de la taula. No eixuguis
la taca de les estovalles. És bo que ho sàpiga:
han viscut en aquest món abans de mi.

Jo compro sabates que han estat abans d'un altre home.
El meu amic té els seus propis pensaments.
La meva estimada és la dona d'un altre home.
La meva nit la fan servir els somnis.
Als vidres de la meva finestra es veuen marques de pluja.
Als marges del meu llibre hi ha notes que d'altres han escrit.
Al pla de la casa on vull viure
l'arquitecte hi ha dibuixat gent estranya a la porta.
Al coixí del meu llit
hi ha la marca del cap d'algú que ja no hi és.

Per això, no treguis res
de la taula. És bo que ho sàpiga:
han viscut en aquest món abans de mi.

POEMES A LA PLATJA DE CESAREA

II

La sal feixuga va dir: mira-te'ls
un altre cop, aquests dos que volen
amarar-se del meu gust.
No en tenen prou amb el seu.
No en tenen prou amb la seva sal,
ni amb el seu amor.
Vénen sovint aquí
per no oblidar.
Oblidaran.

QUAN VAIG DONAR-ME EL COP...

Quan vaig donar-me el cop de cap a la porta, vaig cridar
“el cap, el cap” i “la porta, la porta”.
No vaig cridar “Mare” ni “Déu”.
I no vaig dir que havia vist la Fi dels Temps
d'un món on ja no existirien caps ni portes.

Quan vas acariciar-me el cap, vaig xiuxiuejar
“el cap, el cap” i “la mà, la mà”.
No vaig xiuxiuejar “Mare”, ni “Déu”.
I no vaig tenir visions fantàstiques
de mans acariciant caps dalt del cel.

Tot el que jo crido, dic i xiuxiuejo és
per consolar-me a mi mateix: el cap, el cap,
la porta, la porta, la mà, la teva mà.

POEMA D'AMOR I DOLOR

Tot el temps que vam estar junts
fórem com unes bones i útils tisores.

Després de separar-nos vam tornar
a ser dos esmolats ganivets
clavats a la carn del món
cadascú al seu lloc.

UN LLARG VIATGE

Si algú quan ja fa estona que viatja tanca els ulls,
veurà córrer l'autobús dintre seu
i ell mateix formarà part del paisatge
als marges de la carretera,
com quan algú somnia:
el somni és dintre seu
i ell mateix hi apareix.

Un dia d'estiu vaig veure a la platja
un infant que veia el mar per primer cop
i un vell que el veia per última vegada
asseguts tots dos damunt la sorra,
els ulls esbatanats davant aquella immensitat:
cadascun davant una immensitat diferent.

(Traducció de Manuel Forcano)